

Anonimizuota versija

Vertimas

C-361/24-1

Byla C-361/24 [*Grečniaka*]ⁱ

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2024 m. gegužės 17 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Oberster Gerichtshof (Austrija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2024 m. balandžio 26 d.

Kasatorius:

RX

Kitos kasacinio proceso šalys:

FZ

VT

<...>

Oberster Gerichtshof (Aukščiausiasis Teismas, Austrija) <...> nepilnamečių FZ (pirma iš kitų kasacinio proceso šalių) ir VT (antra iš kitų kasacinio proceso šalių), <...> atstovaujama motinos <...>, globos byloje dėl laikino išlaikymo pagal EO (*Exekutionsordnung*, Priverstinio vykdymo įstatymas) 382 straipsnio 8 punkto a papunktį, išnagrinėjęs tėvo RX, <...> kasacinį skundą dėl 2023 m. birželio 14 d. *Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien* (Vienos civilinių bylų apygardos teismas, Austrija), kuris yra apeliacinės instancijos teismas, nutarties Nr. GZ 42 R 11/23p-41, kuria buvo palikta galioti 2022 m. rugsėjo 19 d. *Bezirksgericht Innere Stadt Wien* (Vienos centrinio rajono apylinkės teismas, Austrija) nutartis Nr. GZ 83 Pu 137/21y-31, <...> priėmė šią

ⁱ Šios bylos pavadinimas išgalvotas. Jis neatitinka jokios bylos šalies tikrojo vardo, pavardės ar pavadinimo.

nutartį

I. Europos Sąjungos Teisingumo Teismui pagal SESV 267 straipsnį pateikti šiuos prejudicinius klausimus:

1. Ar 2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje (OL L 7, 2009, p. 1; toliau – Reglamentas Nr. 4/2009) 12 straipsnis turi būti aiškinamas taip: du procesai pradėti „*tarp tų pačių šalių*“ tuomet, kai viename procese nepilnamečiai reiškia tėvui reikalavimą dėl einamojo išlaikymo išmokų mokėjimo, o kitame procese tėvas prašo ne tik nutraukti jo santuoką su nepilnamečių motina, bet ir nustatyti jo turimą nepilnamečių išlaikymo prievolę, nors santuokos nutraukimo byloje nepilnamečiai nėra nei pareiškėjai, nei atsakovai?

2.a) Ar Reglamento Nr. 4/2009 12 straipsnis turi būti aiškinamas taip: procesai pradėti „*tu pačiu pagrindu*“ tuomet, kai viename procese nepilnamečiai reiškia reikalavimą dėl iškart mokėtinų einamojo išlaikymo išmokų, o kitame procese tėvas, prašo ne tik nutraukti jo santuoką su nepilnamečių motina, bet ir nustatyti jo turimą nepilnamečių einamojo išlaikymo prievolę kaip santuokos nutraukimo pasekmę, taigi būsimam laikotarpiui, kurio pradžios dar negalima numatyti?

2.b) Ar šiam vertinimui reikšminga tai, ar nepilnamečių prašomo einamojo išlaikymo laikotarpis formaliai apribojamas iki santuokos nutraukimo bylos pabaigos?

2.c) Ar į 2.a ir 2.b klausimus turi būti atsakoma kitaip dėl to, kad nepilnamečiai prašo priteisti einamąjį išlaikymą laikinųjų apsaugos priemonių forma?

2.d) Ar yra skirtumas, ar laikotarpiai negali sutapti jau vien dėl prašymo formuluotės, ar tik dėl to, kad tai praktiškai nėra tikėtina, nes Austrijoje pripažįstamo laikino išlaikymo laikotarpis apribojamas iki Austrijoje pradėtos (pagrindinės) išlaikymo bylos, kurios nagrinėjimas buvo sustabdytas iki sprendimo dėl jurisdikcijos Lenkijoje nagrinėjamoje santuokos nutraukimo byloje priėmimo, pabaigos?

3. Ar Reglamento Nr. 4/2009 14 straipsnis turi būti aiškinamas taip: pareiškėjas, atsiradus pagrindinės bylos *lis pendens*, prašyti taikyti laikinąsias apsaugos priemones pagal 14 straipsnį gali bet kurio iš Reglamento Nr. 4/2009 3 ir paskesniuose straipsniuose nurodytų teismų, nors tas teismas nebegalėtų pradėti (kitos) pagrindinės bylos dėl to, kad pagrindinė byla jau buvo pradėta kitame teisme ir taip buvo pagrįstas *lis pendens* pagal 12 straipsnį?

4. Jei į trečiąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai: ar Reglamento Nr. 4/2009 14 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pareiškėjas prašyti taikyti laikinąsias apsaugos priemones pagal 14 straipsnį gali ir to teismo, į kurį jau buvo kreiptasi su prašymu pradėti pagrindinę bylą ir kuris tos bylos nagrinėjimą sustabdė dėl to,

kad pagrindinė byla jau buvo pradėta anksčiau kitame teisme ir taip buvo pagrįstas *lis pendens* pagal 12 straipsnį?

5. Jei į trečiąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai: ar Reglamento Nr. 4/2009 14 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad prašyti pagal nacionalinės teisės normas jurisdikciją turinčio teismo taikyti laikinąsias priemones, įskaitant apsaugos priemones, galima tik tuomet, kai yra reali sąsaja tarp prašomos priemonės ir teritorinės jurisdikcijos, kaip tai suprantama pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją, konkrečiai – sprendimus *van Uden*, C-391/95, ir *Denilauler / S. N. C. Couchet Frères*, C-125/79?

Jei būtų atsakyta teigiamai, ar, be tikėtino sėkmingo sprendimo įvykdymo šioje valstybėje nareje, galimi ir kiti realios sąsajos kriterijai (šiuo atveju visų pirma – prašymą pateikusių nepilnamečių gyvenamoji vieta; pagrindinės bylos, kurios nagrinėjimas buvo sustabdytas, *lis pendens* remiantis nepilnamečių prašymu; atsakovo gyvenamoji vieta tuo momentu, kai remiantis nepilnamečių prašymu buvo pradėta pagrindinė byla, kurios nagrinėjimas sustabdytas)?

6. Jei į trečiąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai: ar Reglamento Nr. 4/2009 5 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad tėvo dalyvavimas teismo procese dėl sutuoktinės laikino išlaikymo lemia ir jo dalyvavimą teismo procese dėl vaiko laikino išlaikymo, kai visi išlaikymo reikalavimai grindžiami tuo, kad tėvas (sutuoktinis) paliko šeimą, ir yra tos pačios santuokos nutraukimo bylos, pagrindžiančios *lis pendens*, dalykas, bet reikalavimai taikyti laikinąsias apsaugos priemones dėl išlaikymo pagal nacionalinę teisę turi būti reiškiami skirtingo pobūdžio procesuose?

III. <...> [sustabdomas bylos nagrinėjimas]

Motyvai

I. Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

A. Pradinė situacija

- 1 Abiejų nepilnamečių tėvai yra susituokę, bet gyvena atskirai. Visos bylos šalys yra Lenkijos piliečiai, jų paskutinė bendra gyvenamoji vieta buvo Vienoje, nepilnamečiai čia ir gimė. Tėvo turima abiejų nepilnamečių išlaikymo prievolė iki šiol teisme nebuvo nustatyta.
- 2 2021 m. rugpjūčio 24 d. motinos atstovaujami nepilnamečiai *Bezirksgericht Innere Stadt Wien* pateikė prašymą ne ginčo teisenos procese (bylos Nr. 83 Pu 137/21y) įpareigoti tėvą nuo 2021 m. rugpjūčio 1 d. kas mėnesį mokėti išlaikymo išmokas. Teigiama, kad 2021 m. gegužės mėn. viduryje tėvas išsikraustė iš bendro šeimos buto Vienoje ir nemoka reguliarių išlaikymo išmokų.

- 3 Tėvas nurodė, kad jis, nors po išsikraustymo dar gyvena Vienoje, jau 2021 m. rugpjūčio 4 d. Lenkijos Krokuvos apygardos teismui pateikė prašymą nutraukti santuoką (bylos Nr. XI C 2299/21), o šio prašymo dalykas, be kita ko, yra abiejų nepilnamečių ir jų motinos išlaikymo nustatymas. Atsakovo teigimu, Krokuvos apygardos teismo tarptautinė jurisdikcija nagrinėti santuokos nutraukimo bylą kyla iš to, kad abu sutuoktiniai yra tos pačios valstybės piliečiai, kaip tai suprantama pagal Reglamento dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo (Reglamentas (EB) Nr. 2201/2003) 3 straipsnio 1 dalies b punktą. Atsakovo manymu, *Bezirksgericht Innere Stadt Wien* dėl *lis pendens* pagal Reglamento Nr. 4/2009 12 straipsnio 2 dalį turi atsisakyti jurisdikcijos Krokuvos apygardos teismo naudai ir atmesti nepilnamečių prašymą dėl išlaikymo, *in eventu* – dėl bendro ieškinių dalyko sustabdyti bylos nagrinėjimą, kol Krokuvos apygardos teismas priims galutinį sprendimą dėl jurisdikcijos pagal Reglamento Nr. 4/2009 13 straipsnio 1 ir 2 dalis.
- 4 2021 m. rugsėjo 14 d. motina taip pat pareiškė ieškinį dėl santuokos nutraukimo, šį kartą – *Bezirksgericht Innere Stadt Wien*; šis ieškinys nagrinėjamas ginčo teisenos civiliniame procese (bylos Nr. 83 C 34/21w). Ieškinys atsakovui buvo įteiktas 2021 m. rugsėjo 29 d.
- 5 *Bezirksgericht Innere Stadt Wien* pagal Reglamento Nr. 4/2009 12 straipsnio 1 dalį 2021 m. spalio 25 d. nutartimi sustabdė nepilnamečių išlaikymo bylos (Nr. 83 Pu 137/21y), o 2022 m. kovo 1 d. nutartimi – tėvų santuokos nutraukimo bylos (Nr. 83 C 34/21w) nagrinėjimą, kol bus nustatyta Krokuvos apygardos teismo, į kurį kreiptasi pirmiau, jurisdikcija.
- 6 Krokuvos apygardos teismo sprendimas dėl jurisdikcijos kol kas nėra žinomas, 2023 m. lapkričio 15 d. buvo gautas šio teismo paklausimas, kokios stadijos yra Austrijoje nagrinėjama santuokos nutraukimo byla.

B. Bylos šalių nuomonės ir ankstesnis procesas dėl nepilnamečių laikino išlaikymo

- 7 2022 m. balandžio 14 d. nepilnamečiai, vėlgį atstovaujami motinos, ne ginčo teisenos procese dėl išlaikymo *Bezirksgericht Innere Stadt Wien* pateikė prašymą (bylos Nr. 83 Pu 137/21y) pagal EO 382 straipsnio 1 dalies 8 punkto a papunktį įpareigoti tėvą nuo 2022 m. gegužės 1 d. kiekvienam vaikui mokėti 650 EUR dydžio **laikino** išlaikymo išmokas.
- 8 Tėvas su prašymu nesutiko, motyvuodamas tuo, kad pirmosios instancijos teismas neturi tarptautinės jurisdikcijos ir laikinam išlaikymui nustatyti. Tarptautinė jurisdikcija taikyti laikinas apsaugos priemones pagal Reglamento Nr. 4/2009 14 straipsnį pirmiausia kyla vietoje, kurioje byla nagrinėjama iš esmės, taigi šiuo atveju – Krokuvoje. Jurisdikcija nekyla ir iš Austrijos teisės: EO 387 straipsnio 1 dalis susijusi tik su nacionaliniais teismais, o EO 387 straipsnio 2 dalyje teikiama nuoroda į vykdančiąjį teismą, taigi šiuo atveju į teismą tėvo gyvenamojoje vietoje – (dabar jau) Varšuvoje. Atsakovo manymu, nepilnamečių prašymas yra

piktnaudžiavimas teise, nes jis 2022 m. sausio mėn. iš Vienos grįžo į Lenkiją, o motina slaptai ir savavališkai nusprendė su nepilnamečiais likti Austrijoje. Be to, prašomas išlaikymas viršija tėvo finansines galimybes.

- 9 *Bezirksgericht Innere Stadt Wien*, kuris yra pirmosios instancijos teismas, ir *Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien*, kuris yra apeliacinės instancijos teismas, 1) patvirtino *Bezirksgericht Innere Stadt Wien* tarptautinę jurisdikciją pagal Reglamento Nr. 4/2009 14 straipsnį nagrinėti nepilnamečių laikino išlaikymo bylą, 2) įpareigojo tėvą nuo 2022 m. gegužės 1 d. kas mėnesį mokėti laikino išlaikymo išmokas po 365 EUR vaikui ne ilgiau kaip iki išlaikymo bylos (Nr. 83 Pu 137/21y), kurią 2021 m. rugpjūčio 28 d. prašymu pradėjo *Bezirksgericht Innere Stadt Wien*, pabaigos ir netenkino reikalavimo priteisti dar po 265 EUR vaikui. Tai, kad buvo sustabdytas bylos (Nr. 83 Pu 137/21y) nagrinėjimas iš esmės, nepašalina galimybės, kad vietos, kurioje yra nepilnamečių įprastinė gyvenamoji vieta, teismas pritaikytų laikinąsias apsaugos priemones (Reglamento Nr. 4/2009 14 straipsnis, siejamas su 3 straipsnio b punktu). Nėra jokių požymių, kad nepilnamečiai (o ne jų motina) piktnaudžiautų teise. Atsižvelgiant į nustatytas tėvo pajamas ir pareigas rūpintis vaikais, nepilnamečiai turėtų teisę į 11 % apskaičiuojamų jo pajamų.
- 10 *Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien* pritarė sprendimui paduoti kasacinį skundą *Oberster Gerichtshof*, nes aukščiausios instancijos teismai dar nėra suformavę jurisprudencijos dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo vaiko išlaikymo byloje po to, kai buvo sustabdytas išlaikymo bylos nagrinėjimas pagal Reglamento Nr. 4/2009 12 straipsnio 1 dalį.
- 11 Tėvas kasaciniame skunde *Oberster Gerichtshof*, kuris yra paskutinės instancijos teismas, prašo pripažinti pirmosios instancijos teismo sprendimą negaliojančiu ir grąžinti bylą pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo, *in eventu* – atmesti nepilnamečių prašymą dėl jurisdikcijos nebuvimo, *in eventu*– panaikinti apeliacinės instancijos teismo nutartį ir grąžinti bylą pirmosios instancijos teismui. Tėvas taip pat prašo pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui (toliau taip pat – Teisingumo Teismas) prašymą priimti prejudicinį sprendimą dėl tarptautinės jurisdikcijos.
- 12 Tėvo tuo pat metu pateikto prašymo sustabdyti arba atidėti nutarties dėl laikino išlaikymo vykdymą šiuo klausimu jurisdikciją turintis *Bezirksgericht Innere Stadt Wien* netenkino, taigi šio teismo nutartis taikyti laikinąsias apsaugos priemones dėl nepilnamečių išlaikymo šiuo metu yra vykdytina.
- 13 Nepilnamečiai prašo *Oberster Gerichtshof* atmesti tėvo kasacinį skundą dėl procesinių reikalavimų nesilaikymo arba iš esmės.

C. Byloje reikšmingos teisės nuostatos

- 14 1. Reglamento Nr. 4/2009 3 straipsnyje nustatyta:

Bendrosios nuostatos

Jurisdikciją nagrinėti su išlaikymo prievolėmis susijusias bylas valstybėse narėse turi:

- a) *tos vietos, kurioje yra atsakovo įprastinė gyvenamoji vieta, teismas; arba*
- b) *tos vietos, kurioje yra kreditoriaus įprastinė gyvenamoji vieta, teismas; arba*
- c) *teismas, kuris pagal teismo valstybės teisę turi jurisdikciją nagrinėti su asmenų statusu susijusias bylas, jei [jose] kartu [papildomai] keliamas reikalavimas dėl išlaikymo, išskyrus atvejus, kai ši jurisdikcija grindžiama vien tik vienos iš šalių pilietybe;*

arba

- d) *teismas, kuris pagal teismo valstybės teisę turi jurisdikciją nagrinėti su tėvų pareigomis [susijusias bylas, jei [jose] kartu [papildomai] keliamas reikalavimas dėl išlaikymo, išskyrus atvejus, kai ši jurisdikcija grindžiama vien tik vienos iš šalių pilietybe.*

- 15 2. Reglamento Nr. 4/2009 5 straipsnyje nustatyta:

Jurisdikcija pagal atsakovo dalyvavimo teismo procese vietą

Be jurisdikcijos, kylančios iš kitų šio reglamento nuostatų, jurisdikciją turi valstybės narės teismas, kurio procese dalyvauja atsakovas. Ši taisyklė netaikoma, jei procese dalyvaujama siekiant užginčyti jurisdikciją.

- 16 3. Reglamento Nr. 4/2009 12 straipsnyje nustatyta:

Lis pendens

1. *Jeigu skirtingų valstybių narių teismuose procesai pradami tuo pačiu pagrindu ir tarp tų pačių šalių, bet kuris teismas, kitas nei teismas, į kurį kreiptasi pirmiausia, savo iniciatyva turi sustabdyti bylos nugarinėjimą [nagrinėjimą], kol nustatoma teismo, į kurį kreiptasi pirmiausia, jurisdikcija.*

2. *Jeigu nustatoma teismo, į kurį kreiptasi pirmiausia, jurisdikcija, bet kuris teismas, kitais [kitas] nei teismas, į kurį kreiptasi pirmiausia, atsisako jurisdikcijos to teismo naudai.*

- 17 4. Reglamento Nr. 4/2009 14 straipsnyje nustatyta:

Laikinosios priemonės, įskaitant apsaugos priemones

Valstybės narės teismams gali būti paduotas prašymas dėl tokių laikinųjų, įskaitant ir apsaugos, priemonių, kurios yra galimos pagal tos valstybės teisę,

taikymo, net jeigu pagal šį [r]eglamentą kitos valstybės narės teismai turi jurisdikciją nagrinėti bylą iš esmės.

- 18 **5.** EO (*Exekutionsordnung*, Austrijos priverstinio vykdymo įstatymas) 382 straipsnio 8 punkto a papunktyje nustatyta:

Apsaugos priemonės

382 straipsnis. *Apsaugos priemonės, kurias asmens prašymu gali taikyti teismas atsižvelgdamas į konkrečiu atveju siektino tikslo ypatumus, yra šios:*

<...>

8. a) *išlaikymo išmokų, kurias vienas sutuoktinis arba vienas iš santuoką nutraukusių sutuoktinių turi laikinai mokėti kitam sutuoktiniui arba vienas iš tėvų – savo vaikui, nustatymas, kai tai atitinkamai susiję su procesu dėl išlaikymo; dėl nesantuokinio vaiko tėvo turimos išlaikymo prievolės tai taikoma tik tuomet, kai yra nustatyta tėvystė; sutuoktinio arba santuokinio vaiko išlaikymo atveju pakanka sąsajos su procesu dėl santuokos nutraukimo, negaliojimo arba pripažinimo negaliojančia nuo sudarymo momento.*

- 19 **6.** EO 387 straipsnyje nustatyta:

Jurisdikcija

1. *Jurisdikciją pritari laikinoms apsaugos priemonėms, duoti joms įgyvendinti būtinus nurodymus, taip pat tenkinti kitus prašymus ir susitarimus, susijusius su tokiomis laikinosiomis priemonėmis, jei šiame įstatyme nenustatyta kitaip, turi teismas, kuriame pirmo prašymo pateikimo momentu byla nagrinėjama iš esmės arba pradėta priverstinio vykdymo procedūra, dėl kurios prašoma taikyti laikinąsias priemones.*

2. *Jei tokių laikinosios apsaugos priemonių prašoma prieš pradėdant bylą arba priėmus galutinį sprendimą byloje, bet dar nepradėjus priverstinio vykdymo procedūros, jurisdikciją dėl apibūdintų laikinųjų priemonių, nurodymų, prašymų ir susitarimų turi tas apygardos teismas, kuris pirmo prašymo pateikimo momentu paprastai turi jurisdikciją byloje dėl kitos, t. y. kurios interesams nekyla grėsmės, šalies, o jei tokia jurisdikcija šiai šaliai nacionalinėje teritorijoje nėra pagrįsta, – tas nacionalinis apygardos teismas, kurio teritorinei jurisdikcijai priklauso byla, dėl kurios prašoma taikyti laikinąsias apsaugos priemones, arba trečiosios šalies, kuris yra skolininkas, gyvenamoji vieta, buveinė arba įprastinė gyvenamoji vieta arba kurio teritorinei jurisdikcijai kitu pagrindu priskirtinas laikinųjų priemonių vykdymui skirtas veiksmas.*

3. *Nukrypstant nuo 2 dalies, tokiais atvejais jurisdikciją taip pat turi teismas, kuris turėtų jurisdikciją nagrinėti bylą iš esmės, kai laikinosios apsaugos priemonės taikomos pagal 382 straipsnio 8 punktą [pastaba: t. y. dėl laikino išlaikymo] arba dėl nesąžiningos konkurencijos, taip pat pagal*

Urheberrechtsgesetz [Autorių teisių ir gretutinių teisių apsaugos įstatymas] arba *Konsumentenschutzgesetz* [Vartotojų apsaugos įstatymas] 28–30 straipsnius.

4. <...>

D. Teisingumo Teismui teikiamo prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvai

1. Reglamento Nr. 4/2009 taikymas

- 20 **1.1.** Nuo 2011 m. birželio 18 d. taikomas 2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje (toliau – Reglamentas Nr. 4/2009) (Reglamento Nr. 4/2009 76 straipsnis).
- 21 Austrija ir Lenkija yra valstybės narės, kurioms Reglamentas Nr. 4/2009 taikomas, taigi, remiantis 69 straipsnio 2 dalimi, jis turi pirmenybę dvišalių ir daugiašalių konvencijų atžvilgiu.
- 22 **1.2.** Reglamento Nr. 4/2009 dalykinė taikymo sritis apima visas išlaikymo prievoles, „atsirandanči[as] iš šeimos santykių, tėvystės ar motinystės, santuokos ar giminytės“ (Reglamento Nr. 4/2009 1 straipsnio 1 dalis), taigi taip pat tėvo pareigą mokėti išlaikymo išmokas.
- 23 **1.3.** Reglamentas Nr. 4/2009, remiantis jo 75 straipsnio 1 dalimi, taikomas visoms po 2011 m. birželio 18 d. iškeltoms byloms.

2. Dėl pirmojo klausimo: bylos šalių identiškumas

- 24 **2.1.** Tėvas, t. y. pareiškėjas, Krokuvos apygardos teismui pateikė prašymą nutraukti santuoką byloje, kurioje atsakovė yra vaikų motina. Išlaikomi nepilnamečiai nėra Lenkijoje nagrinėjamos jų tėvų santuokos nutraukimo bylos šalis, bet prašyme nutraukti santuoką tėvas, be kita ko, prašo nustatyti vaikų išlaikymo prievolę.
- 25 **2.2.** Reglamento Nr. 4/2009 12 straipsnio 1 dalyje vartojama formuluotė „*tarp tų pačių šalių*“ turi būti apibrėžta neatsižvelgiant į šį reglamentą. Remiantis Teisingumo Teismo jurisprudencija dėl tapataus turinio 1968 m. rugsėjo 27 d. Briuselio konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo 21 straipsnio, šalių identiškumas išimties tvarka preziumuojamas ir tuomet, kai, nors šalys bylose nėra identiškos, jų interesai dėl dviejų bylų dalyko sutampa tiek, kad sprendimas, palankus arba nepalankus vienai šaliai, turėtų teisinių pasekmių ir kitai šaliai (Teisingumo Teismo sprendimo *Drouot / CMII*, C-351/96, 19 punktą).

- 26 **2.3.** Dėl to teisinėje literatūroje teikiama nuomonė, kad išlaikymo bylose šalių identiškumas preziumuojamas ir tuomet, kai viename procese bylos šalis yra vaikas, o kitame procese vietoje vaiko bylos šalis yra vienas iš tėvų (veikiantis savo vardu, bet vaiko interesais), jei sprendimas gali būti palankus ar nepalankus vaikui (M. Andrae: Th. Rauscher, *EuZPR / EuIPR*⁴, IV tomas [2010], *Art. 12 EuUVO*, 4 punktas; L. Fuchs: E. Gitschthaler, *Internationales Familienrecht* [2019], *Art. 12 EuUVO*, 10 punktas; M. Weber: P. G. Mayr, *Europäisches Zivilverfahrensrecht*² [2023], 6.239 punktas; Ph. Reuß: R. Geimer, R. A. Schütze, *Internationaler Rechtsverkehr in Zivil- und Handelssachen* [66-as papildytas leidimas, 2023 m. sausio mėn.], *Art. 12 EuUVO*, 8 punktas; V. Lipp: *MK-FamFG* [2019], *Art. 12 EuUVO*, 8 punktas).
- 27 **2.4.** Atsižvelgdamas į tai, *Oberster Gerichtshof* dar 2013 m. birželio 6 d. pateikė atitinkamą prašymą priimti prejudicinį sprendimą byloje Nr. 6 Ob 240/12f (Teisingumo Teisme – byla *Nagy*, C-442/13). Nacionalinio teismo šeštoji kolegija 2014 m. gegužės 26 d. nutartimi šį prašymą atsiėmė po to, kai Vengrijoje nagrinėta santuokos nutraukimo byla, kurios dalykas buvo ir vaiko išlaikymas, remiantis 2014 m. kovo 28 d. tėvo prašymu buvo paskelbta baigta (žr. sprendimą byloje Nr. 6 Ob 99/14y).
- 28 **2.5.** Taigi klausimas, ar Reglamento Nr. 4/2009 12 straipsnis taikomas tokiu atveju, kai nagrinėjamoje santuokos nutraukimo byloje tėvas prašo nustatyti jo turimą vaiko išlaikymo prievolę, o kitoje byloje vaikas reiškia reikalavimą tėvui mokėti išlaikymo išmokas, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencijoje nėra išaiškintas taip, kad nekiltų abejonų.

3. Dėl antrojo klausimo: reikalavimų identiškumas

- 29 **3.1.** Lenkijoje nagrinėjamoje byloje tėvas prašo nutraukti santuoką, nustatyti vaikų gyvenamąją vietą ir jo turimą išlaikymo prievolę. Taigi, atrodo, Lenkijoje nagrinėjamos bylos dalykas yra (tik) reikalavimas dėl nepilnamečių išlaikymo po to, kai bus nutraukta tėvų santuoka.
- 30 Austrijoje iškelta byloje nepilnamečiai iš pradžių prašė įpareigoti tėvą nuo 2021 m. rugpjūčio 1 d. kas mėnesį mokėti išlaikymo išmokas. O sustabdžius šios bylos nagrinėjimą pagal Reglamento Nr. 4/2009 12 straipsnio 1 dalį, jie prašo taikyti tėvui laikinąsias apsaugos priemones, t. y. laikiną išlaikymą nuo 2022 m. gegužės 1 d. Šis įpareigojimas galiotų nuo laikinųjų apsaugos priemonių pritaikymo ne ilgiau kaip iki Austrijoje pradėtos išlaikymo bylos pabaigos.
- 31 **3.2.** Teisingumo Teismas reikalavimų identiškumą aiškina reglamento kontekste ir jį apibrėžia pagal reguliavimo tikslą (Sprendimo *Gubisch Maschinenfabrik / Palumbo*, C-144/86, 11 punktas; Sprendimo *The Tetry / The Maciej Rataj*, C-406/92, 30 punktas). Jis patvirtina reikalavimų identiškumą, kai ieškinų ar prašymų, kuriais remiantis buvo pradėtos bylos, dalykas ir pagrindas yra identiški (žr. RS0118405). Vartojant sąvoką „dalykas“ turimas omenyje ieškinio ar prašymo, kuriuo remiantis pradėta byla, tikslas; jis apima ir pirminius

- klausimus, kurie paskui atspindi sprendimą pagrindžiančiuose motyvuose (Sprendimo *Gubisch Maschinenfabrik / Palumbo*, C-144/86, 16 punktas). Sąvoką „pagrindas“ Teisingumo Teismas supranta kaip faktines aplinkybes ir reikalavimą pagrindžiančias teisės normas (Sprendimo *The Tatry / The Maciej Rataj*, C-406/92, 39 punktas). Šiame kontekste vartojant sąvoką „teisės normos“ turimas omenyje ne konkreti taikytinos materialinės teisės nuostata, o veikiau teisinis klausimas, į kurį reikia atsakyti (L. Fuchs: E. Gitschthaler, *Internationales Familienrecht* [2019], Art. 14 *EuUVO*, 11 punktas ir jame pateiktos kitos nuorodos).
- 32 Kitaip nei sutuoktinių santykis, tėvų ir vaiko santykis nepakinta iš esmės dėl tėvų skyrybų. Taigi nustatant vaiko išlaikymo prievolę vienam iš tėvų, kuris natūraliai neprisideda prie vaiko priežiūros savo namuose, siekiama aprūpinti vaiką, nepriklausomai nuo tėvų santuokos egzistavimo. Būtent todėl nepilnamečių reikalavimų dėl išlaikymo „pagrindas“ Krokuvos apygardos teisme ir *Bezirksgericht Innere Stadt Wien* nagrinėjamosiose bylose yra tos pačios gyvenimo aplinkybės, t. y. tas pats išlaikymo gavimas, kylantis iš konkretaus santykio pagal šeimos teisę.
- 33 **3.3.** Vis dėlto visų pirma ginčiuose dėl išlaikymo esminiu kriterijumi nustatant ginčo dalyko identiškumą laikomas laikotarpis, kuriuo prašoma priteisti išlaikymo išmokas. Taip yra dėl to, kad ginčo dėl išlaikymo esmė yra klausimai dėl to, ar viena šalis turi mokėti išmokas kitai šaliai, jei taip, kokio dydžio ir koku laikotarpiu (žr. RS0118405 [T2] dėl vadinamosios esminio punkto teorijos ar tezės).
- 34 Dėl to teisinėje literatūroje teikiama nuomonė, kad *lis pendens* gali būti tik jei laikotarpiai abiejuose procesuose sutampa (L. Fuchs: E. Gitschthaler, *Internationales Familienrecht* [2019], Art. 12 *EuUVO*, 14 punktas; R. Fucik: H. W. Fasching, A. Konecny³ [2010], Art. 12 *EuUVO*, 2 punktas; V. Lipp: *MK-FamFG* [2019], Art. 12 *EuUVO*, 9 punktas; M. Andrae: Th. Rauscher, *EuZPR / EuIPR*⁴, IV tomas [2010], Art. 12 *EuUVO*, 7 punktas). V. Lipp teikia nuomonę, kad dėl šios priežasties, pavyzdžiui, išlaikymo sutuoktiniui gyvenant skyrium atveji galima skirti nuo išlaikymo sutuoktiniui po santuokos nutraukimo atvejo, nesant (problemų keliančio) būtinumo atitinkamai remtis materialine teise (V. Lipp: *MKFamFG* [2019], Art. 12 *EuUVO*, 9 punktas).
- 35 M. Weber, priešingai, reikalavimų identiškumą preziumuoja ir tokiu atveju, kai vienoje byloje vaikas reiškia tėvui reikalavimą mokėti išlaikymo išmokas už praėjusį ir einamąjį laikotarpius, o tėvas santuokos nutraukimo byloje prašo nustatyti jo turimą vaiko ir vaiko motinos išlaikymo prievolę laikotarpiu po santuokos nutraukimo (M. Weber: P. G. Mayr, *Europäisches Zivilverfahrensrecht*² [2023], 6.243 punktas).
- 36 **3.4.** Taigi 2.a klausimas, ar turi būti patvirtinamas *lis pendens* pagal Reglamento Nr. 4/2009 12 straipsnį ir, jei taip, koku mastu, kai nagrinėjamoje santuokos nutraukimo byloje tėvas prašo nustatyti jo turimą vaiko išlaikymo

prievolę kaip santuokos nutraukimo pasekmę, o kitoje byloje vaikas prašo įpareigoti tėvą mokėti laikino išlaikymo išmokas, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencijoje nėra išaiškintas taip, kad nekiltų abejonių.

- 37 **3.5.** Be to, kyla 2.b klausimas – kokią reikšmę tokiomis aplinkybėmis turi vaiko prašymo priteisti išlaikymą formuluotė, pavyzdžiui, kai prašyme nėra aiškiai suformuluota, kad laikino išlaikymo išmokų prašoma tik iki tėvų santuokos nutraukimo bylos pabaigos.
- 38 **3.6.** Teisinėje literatūroje vokiečių kalba teikiama nuomonė, kad teisės normos dėl procesų koordinavimo (Reglamento Nr. 4/2009 12 ir 13 straipsniai) yra susijusios tik su procesų, kuriuose priimamas sprendimas dėl bylos esmės, santykiu. Remiantis šia nuomone, bylos nagrinėjimo iš esmės ir laikinųjų apsaugos priemonių santykio šios teisės normos neapima (M. Weber: P. G. Mayr, *Europäisches Zivilverfahrensrecht*² [2023], 6.235 punktas; M. Andrae: Th. Rauscher, *EuZPR / EuIPR*⁴, IV tomas [2010], *Art. 12 EuUVO*, 8 punktas; R. Hausmann: R. Hausmann, *Internationales und Europäisches Familienrecht*³ [2024], *C. Unterhaltssachen*, 281 punktas).
- 39 Šis požiūris, be kita ko, atitinka jurisprudenciją ir doktriną dėl <...> reglamento „Briuselis Ia“ (Reglamentas (ES) Nr. 1215/2012) ir jo pirmtako – reglamento „Briuselis I“ (Reglamentas (EB) Nr. 44/2001) (R. Geimer: R. Geimer, R. A. Schütze, *Europäisches Zivilverfahrensrecht*⁴ [2020], *Art. 29 EuGVVO*, 76 ir paskesni punktai ir juose pateiktos nuorodos; P. Gottwald: *MüKommZPO*⁶, *Art. 29 Brüssel Ia-VO*, 17 punktas; N. Wallner-Friedl: D. Czernich, G. E. Kodek, P. G. Mayr⁴, *Art. 29 EuGVVO 2012*, 19 ir 28 punktai; sprendimai bylose Nr. 4 Ob 118/06s [4.1 punktas] ir 4 Ob 273/01b) ir dėl panašių nuostatų kituose reglamentuose (pvz., Reglamento (ES) 2016/1103 17 straipsnio: P. Gottwald: *MüKommBGB*⁹, *Art. 17 EuGüVO*, 6 punktas; M. Weber: E. Gitschthaler, *IFR*, *Art. 17 EuEhüterVO*, 8 punktas).
- 40 Pagal šį požiūrį procesas dėl laikinųjų apsaugos priemonių, net jei susijęs su prašymu skirti išlaikymo išmokas, nėra kliūtis kitoje valstybėje narėje pradėti bylos nagrinėjimą iš esmės ir atvirkščiai (R. Hausmann: R. Hausmann, *Internationales und Europäisches Familienrecht*³ [2024], *C. Unterhaltssachen*, 281 punktas).
- 41 Taikant šį požiūrį taip pat būtų garantuojama, kad nepilnamečiai bent jau pateikę prašymą savo gyvenamosios vietos valstybėje galėtų užsitikrinti pragyvenimo lėšų, kai (kaip šiuo atveju – kelerius metus) nėra nieko žinoma apie teismo, į kurį dėl bylos nagrinėjimo iš esmės buvo kreiptasi pirmiausia, sprendimą dėl jurisdikcijos.
- 42 2.c klausimas, ar dėl kitų reglamentų suformuota jurisprudencija, kurios dalykas yra teisės normų dėl procesų koordinavimo netaikymas bylos nagrinėjimo iš esmės ir laikinųjų apsaugos priemonių santykiui, taikoma ir Reglamentui

Nr. 4/2009, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencijoje nėra išaiškintas taip, kad nekiltų abejonių.

- 43 **3.7.** Šiuo atveju yra dar vienas ypatumas: Austrijos teismų pripažįstamas laikinas išlaikymas apribojamas iki Austrijoje pradėtos išlaikymo bylos pabaigos, bet nėra susietas su išlaikymo nustatymu Lenkijoje nagrinėjamoje santuokos nutraukimo byloje. Jei Krokuvos apygardos teismas sprendimo dėl jurisdikcijos nepriims anksčiau nei galutinio sprendimo dėl nepilnamečių išlaikymo arba *Bezirksgericht Innere Stadt Wien* nesužinos apie jau priimtą sprendimą dėl jurisdikcijos, Austrijoje bus laikoma, kad procesas dėl nepilnamečių išlaikymo (byla Nr. 83 Pu 137/21y) tebevyksta, o įpareigojimas mokėti laikino išlaikymo išmokas tebegalioja. Tai reiškia, kad Austrijos teismų nustatyto laikino išlaikymo laikotarpis ir kaip santuokos nutraukimo pasekmė Lenkijos teismo nustatyto išlaikymo laikotarpis iš dalies gali sutapti.
- 44 Taigi kyla 2.d klausimas dėl reikalavimų identiškumo, atsižvelgiant į tai, kad nepilnamečių laikino išlaikymo laikotarpis Austrijoje ir jų išlaikymo, kaip santuokos nutraukimo pasekmės, laikotarpis Lenkijoje gali iš dalies sutapti ir šis klausimas Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencijoje taip pat nėra išaiškintas taip, kad nekiltų abejonių.

4. Dėl trečiojo klausimo: ar yra tarptautinė jurisdikcija taikyti laikinąsias apsaugos priemones remiantis Reglamento Nr. 4/2009 14 straipsniu, siejant su fiktyvia jurisdikcija pagal šio reglamento 3 straipsnį?

- 45 **4.1.** Tėvas teigia, kad 2022 m. sausio mėn. grįžo į Lenkiją. Vadinasi, prašymo dėl laikino išlaikymo pateikimo momentu, t. y. 2022 m. balandžio 14 d., *Bezirksgericht Innere Stadt Wien* jurisdikcijai priklausė nepilnamečių, bet ne tėvo gyvenamoji vieta.
- 46 **4.2.** Reglamento Nr. 4/2009 14 straipsnyje numatyta galimybė išlaikymo bylose taikyti išimtį iš (išsamios) Sąjungos jurisdikcijos sistemos. Nepaisant nukrypstančios jurisdikcijos pagal Reglamento Nr. 4/2009 3 ir paskesnius straipsnius, kitų, nei bylą iš esmės nagrinėjančio teismo, valstybių narių teismai (kaip priemonės nustatantys teismai) taip pat turi teisę remdamiesi nacionaline proceso teise taikyti laikinąsias apsaugos priemones (dvilypės jurisdikcijos sistema). Taigi šalis, kurios interesams kyla grėsmė, turi teisę pasirinkti, ar pasinaudoti bylą iš esmės nagrinėjančio teismo papildomą jurisdikcija remiantis Reglamentu Nr. 4/2009, ar kreiptis į teismą, turintį jurisdikciją skirti priemones (žr. M. Weber: P. G. Mayr, *Europäisches Zivilverfahrensrecht*² [2023], 6.262 punktą).
- 47 **4.3.** Vis dėlto teisinėje literatūroje teikiamos skirtingos nuomonės, ar dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo galima kreiptis į bet kurią Reglamento Nr. 4/2009 3 ir paskesniuose straipsniuose nurodytą teismą, ar tik į tą, į kurią galima kreiptis pagal nacionalinę teisę.

- 48 Kai kurie autoriai laikosi nuomonės, kad tarptautinė jurisdikcija taikyti laikinąją apsaugos priemonę nebegali būti grindžiama Reglamento Nr. 4/2009 3 ir paskesniais straipsniais, kai prašymo ją taikyti pateikimo momentu valstybės narės teisme byla jau nagrinėjama iš esmės pagal Reglamentą Nr. 4/2009. Tokiu atveju kliūtis procesui kitoje valstybėje narėje būtų *lis pendens* pagal Reglamento Nr. 4/2009 12 straipsnį, vadinasi, kitų teismų jurisdikcija taikyti laikinąją apsaugos priemonę galėtų būti pagrindžiama tik *lex fori*, taigi pagal nacionalinę teisę (L. Fuchs: E. Gitschthaler, *Internationales Familienrecht* [2019], Art. 14 *EuUVO*, 2 punktas, taip pat nuoroda į M. Andrae: Th. Rauscher, *EuZPR / EuIPR*⁴, IV tomas [2010], Art. 14 *EuUVO*, 11 punktas; Ph. Reuß: R. Geimer, R. A. Schütze, *Internationaler Rechtsverkehr in Zivil- und Handelssachen* [66-as papildytas leidimas, 2023 m. sausio mėn.], Art. 12 *EuUVO*, 8 punktas dėl Reglamento Nr. 4/2009 12 straipsnio; R. Sieghörtner: M. M. Hahne, J. Schlögel, R. Schlünder, *BeckOK Fam[F]G*⁴⁹ [2024], Art. 14 *EuUVO*, 5 punktas).
- 49 Kiti autoriai laikosi priešingos nuomonės – kad, net ir esant pagrindinės bylos *lis pendens*, tarptautinę jurisdikciją taikyti laikinąsias apsaugos priemones turi bet kuris Reglamento Nr. 4/2009 3 ir paskesniuose straipsniuose nurodytas teismas (M. Weber: P. G. Mayr, *Europäisches Zivilverfahrensrecht*² [2023], 6.267 punktas; D. Henrich: W. Born, *Unterhaltsrecht* [64-as papildytas leidimas, 2023 m. spalio mėn.], 33 skyrius, 2 punktas; R. Hausmann: R. Hausmann, *Internationales und Europäisches Familienrecht*³ [2024], C. *Unterhaltssachen*, 3 ir 12 punktai; V. Lipp: *MKFamFG* [2019], *EG-UntVO Art. 14*, 11 punktas). Todėl yra leidžiama, kad išlaikomas asmuo taikyti laikinąją apsaugos priemonę prašytų teismo savo įprastinėje gyvenamojoje vietoje, o nagrinėti bylą iš esmės – asmens, privalančio išlaikyti, įprastinės gyvenamosios vietos teismo. Tai taikoma ne tik laikinosioms apsaugos priemonėms dėl užtikrinimo, bet ir laikinosioms apsaugos priemonėms dėl prašymo skirti išlaikymo išmokas, net jei kyla rizika, kad vienu metu bus priimti du išlaikymo skolininkui nepalankūs sprendimai (M. Weber: P. G. Mayr, *Europäisches Zivilverfahrensrecht*² [2023], 6.267 punktas).
- 50 D. Henrich pateikia konkretų pavyzdį: jei sutuoktinė, kuri yra Vokietijos pilietė, gyvenusi Austrijoje su sutuoktiniu, kuris yra Austrijos pilietis, grįžo į Vokietiją ir tuomet sutuoktinis Austrijoje pateikė prašymą nutraukti santuoką, sutuoktinė gali prašymą taikyti laikinąsias apsaugos priemones dėl išlaikymo teikti ne tik Austrijoje nagrinėjamoje santuokos nutraukimo byloje (Austrijos teismų jurisdikcija priimti sprendimą dėl išlaikymo reikalavimo kyla iš Reglamento Nr. 4/2009 3 straipsnio c punkto, siejamo su reglamento „Bruselis Iib“ 3 straipsnio 1 dalies a punkto antra įtrauka), bet pagal Reglamento Nr. 4/2009 14 straipsnį ir Vokietijoje. Laikinajai apsaugos priemonei būtina Vokietijos teismų jurisdikcija kyla iš Reglamento Nr. 4/2009 3 straipsnio b punkto – Vokietijos teismai taip pat turėtų tarptautinę jurisdikciją priimti sprendimą pagrindinėje byloje (D. Henrich: W. Born, *Unterhaltsrecht* [64-as papildytas leidimas, 2023 m. spalio mėn.], 33 skyrius, 2 punktas).
- 51 Prireikus būtų galima sustabdyti pagal Reglamento Nr. 4/2009 13 straipsnį vykdomą procesą dėl laikinosios apsaugos priemonės, jei atrodytų tikslingiau, kad

(laikinąsias) apsaugos priemones taikytų bylą iš esmės nagrinėjantis teismas (R. Hausmann: R. Hausmann, *Internationales und Europäisches Familienrecht*³ [2024], C. *Unterhaltssachen*, 312 punktas).

52 **4.4.** Taigi apskritai klausimas, ar dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo pagal Reglamento Nr. 4/2009 14 straipsnį galima pasirinktinai kreiptis į bet kurią (vadinamąją fiktyvią) jurisdikciją pagal šio reglamento 3 straipsnio b punktą turintį teismą, nėra išaiškintas.

5. Dėl ketvirtojo klausimo: bylą iš esmės nagrinėjančio teismo jurisdikcija pagal Reglamento Nr. 4/2009 14 straipsnį, nepaisant bylos nagrinėjimo iš esmės sustabdymo pagal Reglamento Nr. 4/2009 12 straipsnį

53 **5.1.** Nepilnamečiai į *Bezirksgericht Innere Stadt Wien* kreipėsi ne tik prašydami taikyti laikinąją apsaugos priemonę; prieš tai jie prašė išnagrinėti bylą iš esmės. Vis dėlto bylos nagrinėjimas iš esmės šiame teisme keleri metai yra sustabdytas dėl to, kad laukiama teigiamo arba neigiamo Krokuvos apygardos teismo sprendimo dėl jurisdikcijos.

54 **5.2.** Taigi kaip tik tokiu atveju kyla klausimas, ar nėra taip, kad Reglamento Nr. 4/2009 14 straipsnyje nustatytą kriterijų „pagal šį [r]eglamentą kitos valstybės narės teismai turi jurisdikciją nagrinėti bylą iš esmės“ atitinka bet kuris pagal Reglamento Nr. 4/2009 3 ir paskesnius straipsnius fiktyvią jurisdikciją turintis teismas, bent jau tas teismas, į kurį buvo kreiptasi dėl bylos nagrinėjimo iš esmės, kai jis sustabdė bylos nagrinėjimą dėl to, kad kitame teisme jau anksčiau buvo pradėtas bylos nagrinėjimas iš esmės ir šis teismas, į kurį buvo kreiptasi pirmiausia, dar nėra priėmęs sprendimo dėl jurisdikcijos.

6. Dėl penktojo klausimo: tarptautinė jurisdikcija taikyti laikinąsias apsaugos priemones remiantis 14 straipsniu, siejant su nacionaline teise

55 **6.1.** Pagal Austrijos teisę jurisdikciją nustatyti įpareigojimą tėvams mokėti laikino išlaikymo išmokas nepilnamečiams turi tas teismas, kuriame pirmo prašymo pateikimo momentu byla yra nagrinėjama iš esmės (EO 387 straipsnio 1 dalis).

56 Remiantis Austrijos jurisprudencija dėl nacionalinių atvejų, tam pakanka, kad nacionaliniam teismui būtų pateiktas ir *a limine* nebūtų atmestas procesinis dokumentas (RS0005066; dėl sąsajos su nacionaline teritorija reikalavimo: sprendimas byloje Nr. 6 Ob 142/19d [2 punktas]), ir net nereikia, kad būtų *lis pendens* (RS0005090). Šie minimalūs reikalavimai *Bezirksgericht Innere Stadt Wien* pradėtoje byloje Nr. 83 Pu 137/21y yra tenkinami, nors bylos nagrinėjimas šiuo metu sustabdytas.

57 **6.2.** Vis dėlto, remiantis vokiečių kalba kalbančiose šalyse vyraujančia doktrina ir atitinkamai joje teikiama nuoroda į Teisingumo Teismo jurisprudenciją dėl

Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo ir Reglamento (EB) Nr. 44/2001 (sprendimai *van Uden*, C-391/95, ir *Denlauler / S. N. C. Couchet Frères*, C-125/79), nacionalinės teisės normos dėl jurisdikcijos savaime dar nepakanka patvirtinti, kad Reglamento Nr. 4/2009 taikymo sritis apima nacionalinių teismų jurisdikciją laikinųjų apsaugos priemonių procesuose. Pagal šią doktriną taip pat reikalaujama, kad būtų reali sąsaja tarp prašomos priemonės ir teritorinės jurisdikcijos (M. Andrae: Th. Rauscher, *EuZPR / EuIPR*⁴ IV tomas, *Art. 14 EuUVO*, 13 punktas; L. Fuchs: E. Gitschthaler, *Internationales Familienrecht*, *Art. 14 EuUVO*, 8 punktas; M. Weber: M. Neumayr, A. Geroldinger, *Internationales Zivilverfahrensrecht*, *Art. 14 EuUVO*, 9 punktas; R. Hausmann: R. Hausmann, *Internationales und Europäisches Familienrecht*³ [2024], *C. Unterhaltssachen*, 308 punktas; Ph. Reuß: R. Geimer, R. A. Schütze, *Internationaler Rechtsverkehr in Zivil- und Handelssachen* [66-as papildytas leidimas, 2023 m. sausio mėn.], *Art. 12 EuUVO*, 9 punktas). Realios sąsajos reikalavimu užtikrinamas glaudus jurisdikcijos ir laikinosios apsaugos priemonės ryšys ir kitos, t. y. kurios interesams nekyla grėsmės, šalies būtinoji apsauga, kurią suteikti turi ne bet kurios valstybės narės teismas (vien) pagal savo šalies autonominę teisės sistemą, o tik tų valstybių narių, kurios atrodo labiausiai susijusios su tuo dalyku, dėl kurio prašoma taikyti laikinąsias apsaugos priemones (D. Simotta, Th. Garber: H. W. Fasching, A. Konecny³, *Art. 35 EuGVVO*, 126/1 punktas).

- 58 Realios sąsajos sąlyga bet kuriuo atveju yra tenkinama tuomet, kai atrodo tikėtina, kad sprendimas nacionalinėje teritorijoje bus įvykdytas (L. Fuchs: E. Gitschthaler, *Internationales Familienrecht*, *Art. 14 EuUVO*, 8 punktas; M. Weber: M. Neumayr, A. Geroldinger, *Internationales Zivilverfahrensrecht*, *Art. 14 EuUVO*, 9 punktas). Kai laikinoji apsaugos priemonė yra susijusi su mokėjimo reikalavimu, reali sąsaja egzistuoja tuomet, kai nustatant tarptautinę jurisdikciją siejamuoju veiksniu laikoma trečiosios šalies, kaip skolininko, gyvenamoji vieta, buveinė arba įprastinė gyvenamoji vieta (taip pat žr. M. Weber: P. G. Mayr, *Europäisches Zivilverfahrensrecht*² [2023], 6.269 punktą; M. Weber: M. Neumayr, A. Geroldinger, *Internationales Zivilverfahrensrecht* [2022], *Art. 14 EuUVO*, 9 punktą; D. Simotta, Th. Garber: H. W. Fasching, A. Konecny³ [2022], *Art. 35 EuGVVO*, 127 ir paskesnius punktus ir juose pateiktas nuorodas).
- 59 **6.3.** Visgi kai kurie autoriai realios sąsajos kriterijų kritikuoja kaip probleminių, nes ji sunku nustatyti (R. Geimer, R. A. Schütze, *Internationaler Rechtsverkehr in Zivil- und Handelssachen* [66-as papildytas leidimas, 2023 m. sausio mėn.], *Art. 12 EuUVO*, 9 punktas ir nuoroda į Ch. A. Heinze, *Max Planck Private Law Research Paper No. 11/5 2011*, 30 ir 31 punktus).
- 60 Dėl šios priežasties Europos Komisija taip pat prieštaravo, kad būtų laikomasi realios sąsajos reikalavimo (Europos Komisija KOM (2009) 175, 9). Komisija pritaria tam, kad vietoj jo būtų analogiškai taikoma Reglamento dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo (Reglamentas (EB) Nr. 1347/2000) 20 straipsnio 2 dalis, o tai reiškia, kad laikinosios priemonės kitoje valstybėje nei ta, kurioje yra byla iš esmės

nagrinėjantis teismas, nustotų galioti, kai tik jurisdikciją bylą iš esmės nagrinėti turintis teismas nustatytų jo požiūriu tinkamas priemonės (KOM [2009] 175, 8; taip pat žr. R. Fucik: H. W. Fasching, A. Konecny³ [2010], Art. 14 *EuUVO*, 4 punktą ir M. Andrae: Th. Rauscher, *EuZPR* [2010], Art. 14 *EuUVO*, 10 punktą (pritariama analogiškam minėtos teisės normos taikymui laikinųjų priemonių dėl užtikrinimo dubliavimosi atveju).

- 61 **6.4.** Ar šioje byloje yra reali sąsaja tarp prašomo laikino išlaikymo ir teritorinės jurisdikcijos, kaip tai suprantama pagal pirmiau išdėstytus argumentus, patikimai įvertinti remiantis iki šiol nustatytomis faktinėmis aplinkybėmis neįmanoma. Visų pirma nėra nieko konstatuota apie tai, ar atsakovas Austrijoje turi turto, kuriam būtų galima taikyti priverstinio vykdymo priemonės.
- 62 *Oberster Gerichtshof* galėtų panaikinti sprendimą tam, kad pirmosios instancijos teismas papildytų faktines aplinkybes, tik jei būtų aišku, ar reali sąsaja tarp prašomos priemonės ir teritorinės jurisdikcijos apskritai yra sąlyga jurisdikcijai pagal Reglamento Nr. 4/2009 14 straipsnį, siejamą su nacionalinės teisės nuostatomis, atsirasti. Jei į šį klausimą būtų atsakyta teigiamai, reiktų apvarstyti, ar tokia reali sąsaja šiuo atveju galėtų būti patvirtinama remiantis ir kitais faktinių aplinkybių elementais (pvz., prašymą pateikusių nepilnamečių gyvenamąja vieta; pagrindinės bylos, kurios nagrinėjimas buvo sustabdytas, *lis pendens*; atsakovo gyvenamąja vieta tuo momentu, kai buvo pradėta pagrindinė byla (Nr. 83 Pu 137/21y), kurios nagrinėjimas sustabdytas).

7. Dėl šeštojo klausimo: aplinkybės, kad tėvas dalyvauja Austrijoje vykstančiame teismo procese dėl sutuoktinės laikino išlaikymo, reikšmingumas

- 63 **7.1.** Galiausiai šiuo atveju vertintinų faktinių aplinkybių ypatumas dar yra tas, kad prašymą dėl laikino išlaikymo *Bezirksgericht Innere Stadt Wien* pateikė ne tik abu nepilnamečiai, bet ir motina. Tai yra atskira byla (Nr. 83 C 5/22g), nes Austrijoje sutuoktinių išlaikymo reikalavimai reiškiami ginčo, o nepilnamečių – ne ginčo teisenos procese.
- 64 Tėvas dalyvauja procese, kuris buvo pradėtas motinos prašymu, taigi galiausiai *Oberster Gerichtshof* byloje Nr. 4 Ob 151/23v (*iFamZ* (specializuotas šeimos teisės leidinys), 2023/262 [R. Fucik]) patvirtino *Bezirksgericht Innere Stadt Wien* tarptautinę jurisdikciją taikyti laikinąsias apsaugos priemones dėl išlaikymo sutuoktinei priteisimo pagal Reglamento Nr. 4/2009 5 straipsnį.
- 65 **7.2.** Atsižvelgiant į tai, kad bylos šalių ir reikalavimų identiškumas Sąjungos teisėje suprantamas plačiai, kyla klausimas, ar toks dalyvavimas teismo procese turi reikšmės ir nustatant tarptautinę jurisdikciją taikyti laikinąsias apsaugos priemones dėl laikino išlaikymo priteisimo abiem nepilnamečiams, juo labiau kad galimas nepilnamečių išlaikymo reikalavimų *lis pendens* grindžiamas tik tėvų santuokos nutraukimo byla.

II. Bylos nagrinėjimo sustabdymas

66 <...>

DARBINIS VERTINMAS